



Van Manneke Pis tot de betoverde haas

Over het boek

Auteur: Tanguy Ottomer

Illustrator: diverse illustratoren

Uitgeverij: Horizon

Over de maker

Tanguy Ottomer houdt van verhalen en doet er alles aan om ze levend te houden. Dit doet hij niet alleen als enthousiaste en wereldberoemde stadgids, maar hij schrijft de verhalen ook neer. Zo bracht hij samen met Philippe Hosselet een prentenboek uit, gebaseerd op zijn lievelingsverhaal: dat over de vriendschap tussen weesjongen Nello en de hond Patrasche. Het speelt zich af in en rondom Antwerpen, maar is vooral erg populair in Japan. Mede dankzij Tanguy Ottomer kan je trouwens een standbeeld van de vrienden vinden aan de voet van de Antwerpse Onze-Lieve-Vrouwekathedraal.

Bronnen: <https://antwerpspersbureau.be/standbeeld-van-nello-patrasche-staat-letterlijk-in-de-schijnwerpers> en <https://www.beroepsbelg.be>

1. VOOR HET LEZEN

- Lees de titel van het boek, verzwijg nog even de ondertitel:
 - Heb je al eens gehoord van Manneke Pis of de betoverde haas? Zo ja, wat weet je erover?
 - Wist je dat je het beeldje van Manneke Pis in Brussel kan gaan bezoeken? Heb je dat al eens gedaan? Wat vond je ervan?
 - Wist je dat het niet zomaar een beeldje is, maar dat dat plussende jongetje ook zijn eigen verhaal heeft?
 - Waarover denk je dat dit boek zal gaan? (verhalen uit België)
- Bekijk samen de illustraties op de cover van het boek.
 - Herken je nog figuren? (vb. Lange Wapper,...)
 - Is er een verhaal dat bij jou in de streek de ronde doet; waar een speciale viering rond bestaat of dat vereeuwigd is in een kunstwerk? (Vb. De Ros Beiaardommegang in Dendermonde, de Wieltjesfeesten in Menen,...)

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Tanguy Ottomer verzamelde 20 verhalen van eigen bodem. Het zijn, zoals hij het zelf zegt:

“bekende, minder bekende of zelfs verloren verhalen die we simpelweg nooit mogen vergeten.” (p.3)

2.2. Personages

- Kijk eens naar het verhaal over Manneke Pis. Wie zijn de personages in dit verhaal? (Een jongetje, een heks, een zwerver).
- Wat kom je te weten over deze personages? Hoe zijn ze? (Het jongetje is lief, maar ondeugend; de heks kwaadaardig; de zwerver nieuwsgierig en behulpzaam.)
- Zijn de personages aan het einde van het verhaal anders dan aan het begin van het verhaal? Kom je iets meer over hen te weten? (Nee)
- Is dit ook zo in de andere verhalen? (De personages hebben inderdaad maar een paar karaktereigenschappen en vaak weten we zelfs hun naam niet. Ze veranderen niet doorheen het verhaal, op enkele uitzonderingen na, waar het hoofdpersonage een les leert, vb. in verhaal over Tijn Uilenspiegel.)
- Kan je enkele voorbeelden geven?
 - In Reinaert De Vos krijgen we bijvoorbeeld een listige vos en een gulzige beer.
 - Brabo en Gilles de Chin zijn onverschrokken en rechtvaardige helden.
 - De fee Lienne is mooi en Rambert is nobel.

2.3. Stijl

Wist je dat het woord 'sprookje' is afgeleid van 'gesproken'? En dat het woord 'sage' komt van het oude Nederlandse woord voor 'zeggen' of 'wat gezegd wordt'. Volksverhalen werden namelijk lang voor ze neergeschreven werden van generatie op generatie doorverteld.

- Deze verhalen zijn wel neergeschreven, maar kan je toch elementen in de tekst vinden die lijken alsof het verhaal aan jou verteld wordt? (Ja, de verteller spreekt de lezer aan.)
- Kan je hier enkele voorbeelden van geven?
 - “Maar je raadt het al: ...” (p.11)
 - “Wist je dat er ook heel lang geleden al circussen bestonden?” (p.106)
 - “Wat zeg je? Je hebt nog nooit van de vier heemskinderen gehoord? En ook niet van het Ros Beiaard? Dan is het hoog tijd dat je eens goed gaat zitten en je oren spitst.” (p.52)
- Vaak maakt de verteller tussen haakjes een opmerking:
 - “(Maar daar werd minder over verteld, want om een of andere gekke reden vonden mensen een land waar draken woonden toch net iets minder aantrekkelijk.)” (p.98)
 - “(Want de smid dacht van wel, maar hij kon echt he-le-maal niet dansen.)” (p.29)
- Wat is volgens jou het doel van deze opmerkingen? (Vb. iets verklaren / humor /...)
- Vind je het aangenaam om door de verteller aangesproken te worden of stoor je je eraan? Voel je je meer betrokken bij de verhalen of net niet? Waarom wel/niet? (Ja, ik vind die opmerkingen wel grappig / nee, het is toch niet hetzelfde als een verteller die inspeelt op de reacties van het publiek/...)

2.4. Vertelperspectief / structuur

- Wie vertelt het verhaal? (Een verteller vertelt de verhalen in de hij-vorm)
- Lees de eerste alinea van de verhalen. Wat komen we erin te weten? Hebben ze een herkenbaar begin?
 - Over wie of wat gaat het verhaal? (het meisje, het jongetje, de wonderbaarlijke geit, een arme familie, de smid,...)
 - Waar speelt het zich af? (in een stad hier ver vandaan / in Antwerpen/...)
 - En wanneer? (Heel lang geleden)
- In welke volgorde vertelt de verteller het verhaal? Springt hij heen en weer tussen de gebeurtenissen, of is het eerder: eerst gebeurde er dat, daarna dat en tenslotte dat. (De verhalen worden heel rechtlijnig en chronologisch verteld.)

2.5. Tijd en plaats

- Dit zijn verhalen van Belgische bodem. Wordt dat uit alle verhalen duidelijk? Kan je voorbeelden geven van wanneer wel/niet?
 - Het ros Beiaard en de vier Heemskinderen vluchten met hun paard naar Dinant.
 - Lange Wapper teistert Antwerpen.
 - Manneke Pis redt Brussel.

Maar: de verhalen van het monster uit het moeras en de smid en zijn Alvermanneke spelen zich af ergens in 'een klein dorpje', zonder dat er dieper op wordt ingegaan.

- Wanneer spelen de verhalen zich af?
 - Er was eens, lang geleden,...
 - Toen de dieren nog spraken,...
- Niet alleen uit de beginwoorden van de verhalen kan je afleiden dat ze zich lang geleden afspeelden. Kan je nog voorbeelden geven van woorden, gebeurtenissen,... die hiernaar verwijzen? (vb. koetsen, stadspoorten worden 's avonds gesloten, herberg, Rambert sluit zich aan bij de kruisvaarders,...).

2.6. Sfeerschepping

In zijn voorwoord noemt Tanguy Ottomer het boek een voorleesboek. Hij heeft de verhalen ook zelf ingesproken. Je kan bijvoorbeeld hier een stukje beluisteren: <https://www.luisterrijk.nl/luisterboek/9789464101560/van-manneke-pis-tot-de-betoverde-haas>

- Vind je dat het lezen van de verhalen hetzelfde aanvoelt als ernaar luisteren? Zo nee, wat maakt voor jou het verschil? (vb. intonatie, bepaalde klemtonen...)
- Vind je dat de verteller erin slaagt de verhalen tot leven te wekken?
- Als je kijkt naar de woorden die hij kiest, welke woorden zorgen er dan voor dat je de gebeurtenissen goed voor de geest kan halen? (Hij gebruikt veel beeldende en beschrijvende woorden, zoals bijvoeglijke naamwoorden,...)
- Kan je enkele voorbeelden geven van zulke beeldende passages?
 - “Het rook er naar verse mango's (voel je het water al in je mond lopen?)” en “De vruchten barstten bijna uit hun schil.” p.97
 - “Geen warme, zachte, donzige deken, maar een kille laag van ijskoude smurrie.” (p.86)
 - “Als ze op Beiaard reden, vlogen ze door de velden.” (p.54)
 - “In het laatste restje maanlicht wandelden de twee broers naar huis.” (p.91)
 - “Om de zoveel nachten hoorden de dorpingen woeste kreten en luid gegil. Zo luid dat het zelfs boven de brullende rivier uit kwam.” (p.93)
 - “Het gekrakeel van de kinderen werd onderbroken door een luide, kakelende lach van boven hen.” (p.22)

3. VERWERKING

In een interview met de krant PZC vertelt Tanguy Ottomer:

“Het was enorm fijn om op zoek te gaan naar al deze verhalen en ze te bundelen” (...) Legendes hebben vaak verschillende versies, dus was het wel een uitdaging om het 'correcte' verhaal te achterhalen. Uiteraard heb ik er mijn eigen sausje over gegoten, maar dan wel zonder van de 'feiten' af te wijken.”

Bron: <https://www.pzc.nl/antwerpen/tanguy-ottomer-brengt-kinderboek-uit-over-vergeten-belgische-legendes~a6437a8b/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

3.1. Verschillende versies

- Heb je wel eens een verhaal gehoord dat je al kende, maar dan net iets anders?
 - Vb. hoe loopt het af met de stiefzussen van Assepoester? Vragen ze om vergiffenis en sluit Assepoester hen in de armen? Worden ze gestraft voor hun valsheid, en zo ja, wat is hun straf?
 - Vergelijk ook eens de Disney-versie van bekende sprookjes met hoe ze in sprookjesboeken neergeschreven staan.
- Hoe komt het dat volksverhalen zoals sprookjes, legendes en sagen vaak verschillende versies hebben? (Ze worden voortverteld, telkens opnieuw, van generatie op generatie, waardoor er verschillende variaties ontstaan.)
- Speel bijvoorbeeld eens een spelletje 'Doorfluistertje' om dit te illustreren: de kinderen fluisteren een zin aan elkaar door. Is deze aan het einde van de ronde nog hetzelfde als aan het begin? (Bron: <https://www.goedinvorm.nu/materiaal/spel-doorfluistertje#:~:text=Een%20leider%20of%20een%20kind,de%20hele%20kring%20rond%20is.>)

3.2. De 'feiten'

- Wat bedoelt de auteur ermee dat hij zich aan 'de feiten' gehouden heeft? (Dat hij niet al te ver is afgeweken van de oorspronkelijke verhalen.)
- Zouden deze verhalen echt kunnen gebeurd zijn? (Nee, zeker niet allemaal/helemaal. Er is vaak sprake van heksen, feeën, draken, kwelgeesten, sprekende dieren,...)
- Zijn er elementen in de verhalen die wél echt gebeurd zouden kunnen zijn? (Ja, vb. Brussel was mogelijk in gevaar door een grote brand/ een onmogelijke liefde waarbij de geliefden 's nachts afspreken/ een gierige buurman die tot inkeer gebracht wordt/ een ontsnapte beer/...)
- Waarom denk je dat er zoveel bovennatuurlijke elementen voorkomen in deze verhalen? (vb. Omdat mensen een verklaring probeerden te vinden voor iets wat ze niet begrepen.)
- Kan je er inkomen dat mensen op die manier dingen proberen te verklaren?
- Waarom zouden mensen nog zulke verhalen bedenken en voortvertellen?
 - Omdat het leuk is om tijd met elkaar door te brengen (denk maar aan verhaaltjes voor het slapengaan of rond het kampvuur).
 - Om een boodschap over te brengen, een les te leren.
- Stel je eens voor dat deze verhalen wél waargebeurd zijn. Kies een verhaal en presenteer het als een nieuwsitem in het jeugdjournaal. Hoe zou het dan verteld worden? Neem bijvoorbeeld ook een interview af van de held of van een getuige.

3.3. Verhalenverzamelaar

- Wat vind je van de verzameling die Tanguy Ottomer gemaakt heeft? (vb. mooi en afwisselend/ te veel gelijkaardige verhalen/...)
- Wat vind je van de weetjes aan het einde van elk verhaal? Vind je ze interessant? Voegen ze voor jou iets toe aan het verhaal? Krijg je zin om al deze plekken te gaan verkennen en meer te ontdekken over de figuren uit deze verhalen?
- Wat vind je ervan dat de illustraties gemaakt zijn door verschillende illustratoren en dus in verschillende stijlen getekend zijn?
- Springt er voor jou een verhaal of een illustratie uit? Maak zelf ook eens een illustratie bij een van de verhalen.

4. VERDER LEZEN

- Nello en Patrasche: een verhaal over vriendschap / Tanguy Ottomer en Philippe Hosselet (ill.) (Horizon, 2020)
 - Raargebeurd: het rariteitenkabinet van meneer Fred / Emanuel Wiemans (Rubinstein, 2022)
 - Al zolang er mensen bestaan / Sassafras De Bruyn (Lannoo, 2022)
-



Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.